

คู่มือ

เกษตรอินทรีย์

วิถี

สุขภาพดี

โดย... จังหวะดีใจชัย ร่วมกับ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สารบัญ

- ความเป็นมา 1
- สัญลักษณ์ (Logo) เกษตรอินทรีย์วิถีสุโขทัย 2
- มาตรฐานเกษตรอินทรีย์วิถีสุโขทัย 3
- ข้อกำหนดกระบวนการผลิต “ด้านพืช” 4
- ข้อกำหนดกระบวนการผลิต “ด้านปศุสัตว์” 5
- ข้อกำหนดกระบวนการผลิต “ด้านสัตว์น้ำ” 6
- ขั้นตอนการขอรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์วิถีสุโขทัย 7
- หน่วยงานรับผิดชอบและตรวจประเมินมาตรฐาน “เกษตรอินทรีย์วิถีสุโขทัย” 8

ความเป็นมา

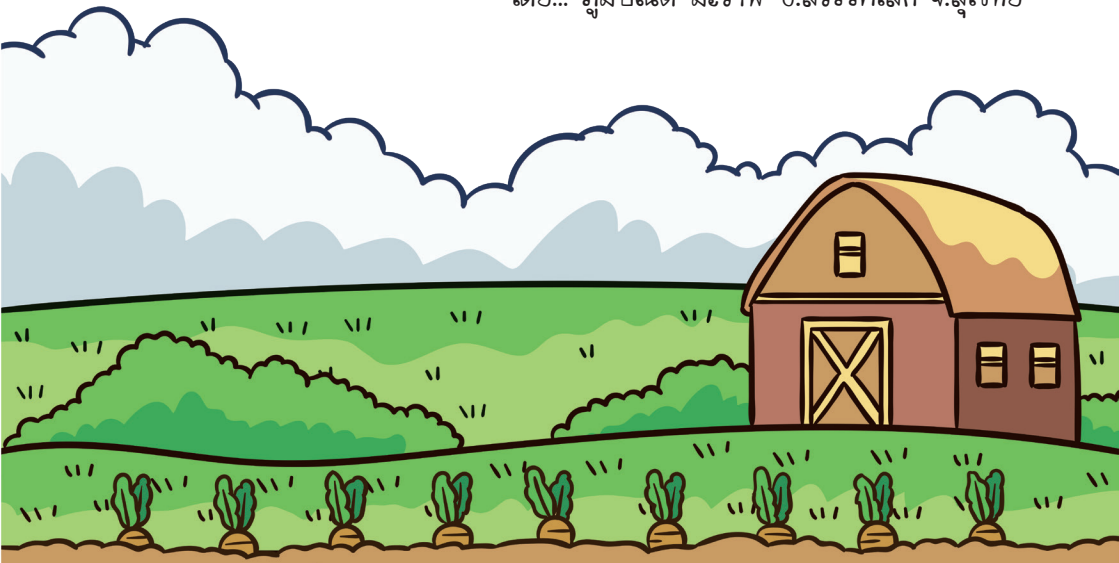
ด้วยจังหวัดสุโขทัย มีนโยบายส่งเสริมการขยายพื้นที่เกษตรอินทรีย์และจำหน่ายเกษตรกรผู้ทำเกษตรอินทรีย์ให้เพิ่มมากขึ้น โดยเงื่อนไขสำคัญของการทำเกษตรอินทรีย์โดยทั่วไปนั้นอยู่ที่ผลผลิตที่เกิดขึ้นจะต้องได้รับการรับรองกระบวนการผลิตว่าเป็นไปตามหลักเกษตรอินทรีย์จากหน่วยงานภายนอก (Third Party) ได้แก่ มาตรฐานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (Organic Thailand) หรือมาตรฐานในระดับนานาชาติ อาทิเช่น มาตรฐาน IFOAM EU หรือ มกท. เป็นต้น ซึ่งการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ของจังหวัดสุโขทัย เกษตรกรรายย่อยส่วนใหญ่ยังทำการผลิตโดยใช้สารเคมี หรือบางพื้นที่ทำการเกษตรแบบพืชน้ำบ้านหรือแบบธรรมชาติ แต่ผลผลิตที่นำออกมาจำหน่ายยังไม่อาจเข้าสู่กระบวนการรับรองได้ เนื่องจากมาตรฐานการรับรองกระบวนการผลิตข้างต้นมีหลักเกณฑ์บางประการที่ไม่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และวิถีของเกษตรกรจังหวัดสุโขทัย และมีต้นทุนค่าใช้จ่ายในการตรวจรับรองซึ่งเหมาะกับการทำเกษตรอินทรีย์เชิงพาณิชย์หรือผลผลิตที่จะส่งออกไปตลาดต่างประเทศ จึงทำให้ผลผลิตของเกษตรกรเสียโอกาสและทำให้ผู้บริโภคขาดความมั่นใจในผลผลิตดังกล่าวว่าเป็นผลผลิตที่มีความปลอดภัยหรือไม่

ดังนั้น เพื่อให้การขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ของจังหวัดสุโขทัยขยายวงกว้างออกไปได้มากยิ่งขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้เกษตรกรรายย่อยที่ได้มีการทำเกษตรอินทรีย์แบบพืชน้ำบ้าน ไม่มีการใช้ปุ๋ยเคมีไม่มีการใช้ยาฆ่าแมลงหรือสารเคมีใดๆ แต่ยังคงดีใจในข้อกำหนดบางประการในการจะขอรับรองมาตรฐานสากล ตลอดจนเพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรได้เกิดการปรับเปลี่ยนมาเข้าสู่การทำเกษตรอินทรีย์ จังหวัดสุโขทัยจึงได้กำหนดมาตรฐาน “เกษตรอินทรีย์วิถีสุโขทัย” โดยพิจารณาเลือกใช้หลักการและข้อกำหนดสำคัญของมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (Organic Thailand) เกษตรอินทรีย์วิถีไทย และมาตรฐานอื่นๆ มาประยุกต์ใช้เป็นข้อกำหนด เพื่อเป็นบันไดให้เกษตรกรที่เริ่มต้นเข้าสู่กระบวนการทำเกษตรอินทรีย์หรือทำการเกษตรโดยไม่มีการใช้ปุ๋ยเคมี หรือยาฆ่าแมลงอยู่ก่อนแล้ว ได้ไต่ขั้นไปสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในระดับสากลต่อไป และเพื่อเป็นการจ้ำแนกประเภทผลผลิตให้ผู้บริโภคได้เกิดความมั่นใจเพิ่มขึ้นในผลผลิตการเกษตรของจังหวัดสุโขทัยได้เป็นอีกระดับหนึ่ง

สัญลักษณ์ หรือโลโก้ “มาตรฐานเกษตรอินทรีย์วิถีสุโขทัย”
สื่อถึงความเป็นอยู่ของแผ่นดินสุโขทัย คือ โคน้ำมีปลาในนามีข้าว
และมีรูปพระอาทิตย์ในยามเช้า ซึ่งหมายถึงเมืองรุ่งอรุณแห่งความสุข

โดย... ภูมิพัฒน์ มะวาฬ อ.สวรรคโลก จ.สุโขทัย

เกษตรอินทรีย์วิถีสุโขทัย

คือ การผลิตสินค้าเกษตรในรูปแบบที่ไม่มีการใช้สารเคมีใดๆ
มาเกี่ยวข้อง บนพื้นฐานของวิถีธรรมชาติ โดยมีปัจจัยชี้วัดสำคัญ
คือไม่ใช้ปุ๋ยเคมี ไม่ใช้สารเคมี ไม่ใช้พืชที่มีการตัดต่อพันธุกรรม (GMOs)
และสามารถตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับผลผลิตได้

คุณสมบัติเกษตรกร

มีความสนใจ มุ่งมั่น ซื่อสัตย์ ในการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์วิถีสุโขทัย
มีความรับผิดชอบต่อผู้บริโภคและส่วนรวม

ด้านพืช

1. พื้นที่เพาะปลูก : พื้นที่ปลูก

ต้องเป็นพื้นที่ที่ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนสารเคมี และไม่มีสารพิษตกค้าง

2. การจัดการผลผลิตและการเก็บเกี่ยว :

- เมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ไม่มีการตัดต่อหรือดัดแปลงพันธุกรรม (GMOs) และไม่ใช้สารเคมี
- ดิน ปุ๋ย และการกำจัดศัตรูพืช ห้ามการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีสังเคราะห์ ทุกกรณี ตลอดห่วงโซ่การผลิต
- อุปกรณ์เครื่องมือ ไม่ใช่ใช้อุปกรณ์เครื่องมือร่วมกับเกษตรกรเคมี หรือถ้าใช้ต้องมีการล้างทำความสะอาดก่อน
- การเก็บเกี่ยว ไม่นำผลผลิตพืชเคมีทั่วไปมาปะปนกับผลผลิตอินทรีย์ ๑

3. การบันทึกข้อมูลการผลิต :

มีการบันทึกข้อมูลสำคัญในการผลิตพืชอินทรีย์ไว้ด้วย

ด้านแปศสัตว์

1. แหล่งที่มาของสัตว์ :

เลือกใช้ชนิดพันธุ์ สายพันธุ์ผู้ผลิตที่ปรับตัวได้ดีในสภาพแวดล้อมการผลิต และทนทานต่อโรค โดยสัตว์ที่นำเข้าฟาร์มควรมีอายุไม่น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้

2. อาหารสัตว์ :

ใช้วัตถุดิบอาหารสัตว์ที่มาจากธรรมชาติ โดยสัตว์ต้องได้รับอาหารอย่างเพียงพอเหมาะสม

3. น้ำ :

มีน้ำสะอาดให้สัตว์กินอย่างเพียงพอ

4. การจัดการด้านสุขภาพสัตว์ :

มีการป้องกันโรคและลดความเครียด เพื่อให้สัตว์แข็งแรงมีภูมิต้านทานโรค โดยธรรมชาติ กรณีสัตว์เจ็บป่วยให้เลือกใช้สมุนไพร แร่ธาตุธรรมชาติ ก่อนการให้ยาแผนปัจจุบันหรือยาปฏิชีวนะ

5. การจัดการฟาร์ม :

การขนส่งสัตว์และการฆ่าสัตว์ มีการดูแลและจัดการในการเลี้ยงสัตว์ การขนส่งสัตว์ให้แข็งแรงอย่างมีประสิทธิภาพสัตว์

6. โรงเรือนและการเลี้ยงปล่อย :

สภาพโรงเรือนมีลักษณะที่เหมาะสมกับภูมิอากาศ สภาพและพฤติกรรมของสัตว์ สามารถออกสู่พื้นที่ภายนอกได้ และมีพื้นที่เหมาะสมกับจำนวนสัตว์ค้ำึงถึงความสะอาดของอุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ และมีการฆ่าเชื้อตามความเหมาะสม

7. การจัดการของเสีย :

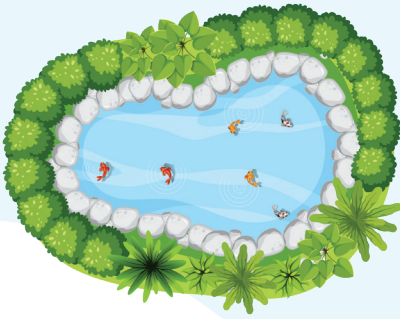
การจัดการของเสียในบริเวณที่ใช้เลี้ยงสัตว์ ไม่ทำลายทรัพยากรดินและน้ำ หลีกเลี่ยงการเผาทำลายของเสีย ยกเว้นการเผาทำลายซากเพื่อควบคุมโรค

8. การจัดการเก็บบันทึกข้อมูล :

มีการบันทึกข้อมูลสำคัญในการเลี้ยงสัตว์ อินทรีย์วัตถุใส่ขี้ถ่าย

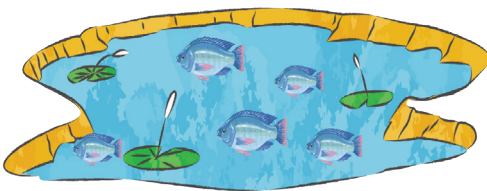
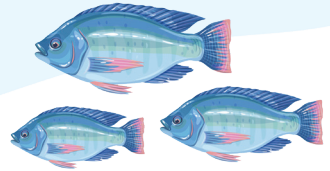

ด้านสัตว์น้ำ

1. พื้นที่ผลิตสัตว์น้ำ : บ่อเลี้ยงสัตว์น้ำ

สามารถเก็บกักน้ำได้ตลอดทั้งปี ห่างไกลแหล่งอุตสาหกรรม หรือแหล่งน้ำเสีย

2. พันธุ์สัตว์น้ำที่ใช้สำหรับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอินทรีย์ :

เป็นปลากินพืช สามารถใช้สารอาหารจากพืชและแป้งได้ดี เช่น ปลาไนล์ ปลาตะเพียนและปลาสลิด ฯลฯ

3. การเตรียมบ่อ และอัตรา

การปล่อย : การตากบ่อ/การกำจัด

ศัตรูปลาที่ค้างบ่อ / การลงปูนขาว/ การใส่ปุ๋ยคอก (ปุ๋ยขาว 150 กก./ไร่และปุ๋ยคอก 250-300 กก./ไร่)

อัตราการปล่อยไม่ควรหนาแน่น

= 3,000-5,000 ตัว/ไร่

4. อาหารสำหรับสัตว์น้ำอินทรีย์ :

อาหารสัตว์น้ำ ควรใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติ และพืชผักที่มีอยู่ในท้องถิ่น

5. แผนการจัดการด้านสุขภาพสัตว์น้ำ :

มีการดูแลการเลี้ยงสัตว์น้ำให้เหมาะสมต่อการเจริญเติบโต โดยปราศจากการใช้สารเคมี

6. มีการจัดเก็บบันทึกข้อมูล :

มีการบันทึกข้อมูลสำคัญในการเลี้ยงสัตว์น้ำอินทรีย์วิถีสุขภาพ

ขั้นตอนการรับรอง

"เกษตรอินทรีย์วิถีสุโขทัย"

หน่วยงานรับสมัครและตรวจประเมิน

- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสุโขทัย 055-610564
- ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรสุโขทัย 055-681384
- สำนักงานเกษตรจังหวัดสุโขทัย 055-620481
- สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุโขทัย 055-699427
- สำนักงานประมงจังหวัดสุโขทัย 055-611220
- สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสุโขทัย 055-611777
- สำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดสุโขทัย 055-611038
- สถานีพัฒนาที่ดินสุโขทัย 055-019709
- ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวสุโขทัย 055-615655
- ศูนย์วิจัยพืชสวนสุโขทัย 055-679084
- ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดสุโขทัย 055-615627

เกษตรอินทรีย์วิถีสุโขทัย

ไม่ใช้ปุ๋ยเคมี

ไม่ใช้สารเคมี

ไม่ใช้พืชที่มีการตัดต่อพันธุกรรม

เกษตรอินทรีย์วิถีสุโขทัย

ทำด้วยใจ ผู้บริโภคปลอดภัย เกษตรกรสุขใจที่ยั่งยืน

เรียบเรียงโดย สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสุโขทัย

ศาลากลางจังหวัดสุโขทัย ชั้น ๔ ตำบลธานี อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

โทร 055-610564 โทรสาร 055-610689